

คู่มือประชาชน

เพื่อติดตามนโยบาย
และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2550-2554

ทรัพยากรประมง

และ

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ชื่อหนังสือ คู่มือประชาชน
เพื่อติดตามนโยบายและแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม 2550-2554
ทรัพยากรประมง
และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
ISBN 974-323-883-2

จัดพิมพ์และเผยแพร่โดย มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)
สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.)
ภายใต้แผนงานพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
พิมพ์ครั้งที่ 1 พฤศจิกายน 2549

บรรณาธิการ เอมพงศ์ บุญญานุกพงศ์
คณะบรรณาธิการ LOOK & LEARN (08-1623-6846/ 08-1421-6220)
พิสูจน์อักษร นรากร สุ่มังคโล
จัดรูปเล่ม พิมพ์แสงการศิลป์
ออกแบบปก สุลักษณ์ อนุปาน

มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.)
1168 ซอยพหลโยธิน 22 ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10900
โทรศัพท์ : 0-2511-5855 โทรสาร : 0-2939-2122
E-mail : thainhf@thainhf.org website : www.thainhf.org/www.hppthai.org

สารบัญ

คำนำ	4
สภาพปัญหาในปัจจุบัน - 5 ปีข้างหน้า	8
ใครจะรู้...ปลาทะเลลดลง	8
เหมือนมีมาก...เพราะข้อมแมว	10
ใครทำให้ปลาหาย	14
แนวโน้มปัญหา	18
แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554	23
ทรัพยากรประมงและทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	
บทบาทภาครัฐ-ภาคประชาชน	46
กลยุทธ์ในการจัดการทรัพยากรประมง	46
และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	
ประชาชนต้องรู้อะไร	57
เมื่อเกิดปัญหาทำอย่างไร	61
พันธมิตรร่วมปกป้องท้องทะเล	63
แหล่งข้อมูลความรู้	65

คำนำ

คู่มือฉบับประชาชน เพื่อดำเนินการตามแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนี้ เป็นความพยายามของแผนพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) โดยการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) เพื่อให้เกิดมิติใหม่ของการสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ไม่เพียงเฉพาะการมีส่วนร่วมในกระบวนการร่างแผนเท่านั้น แต่ยังต้องมีส่วนร่วมในการติดตามเพื่อให้แผนนั้นนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง

สาระสำคัญของคู่มือฉบับประชาชนนี้ เป็นการแปลงเนื้อหาเพื่อให้ง่ายแก่ความเข้าใจ จากร่างแผนจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมฉบับประชาชน พ.ศ. 2550-2554 ซึ่งเกิดจากกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยการจัดเวทีวิชาการและเวทีสาธารณะทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคจำนวน 42 ครั้ง ผู้เข้าร่วมทั้งหมด 2,400 คน ตลอดระยะเวลาดำเนินกิจกรรม 15 เดือน ตั้งแต่เดือนเมษายน พ.ศ. 2548 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 โดยมี ศ.ดร.มิ่งสรรพ์ ขาวสอาด และคณะ เป็นผู้สังเคราะห์ประเด็นปัญหา ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะจากเวทีวิชาการและเวทีสาธารณะ เพื่อจัดทำเป็นร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม (พ.ศ. 2550-2554) ซึ่งแผนดังกล่าวเป็นแผนของชาติ ไม่ใช่แผนของกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง เนื้อหาที่สำคัญในร่างแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมนี้ ได้ชี้ให้เห็นถึงปัจจัยคุกคามทางด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่

ผ่านมา และที่ต้องเผชิญในอนาคต ตลอดจนมูลค่าความสูญเสียของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ถูกทำลาย พร้อมทั้งได้กำหนดกรอบการดำเนินงานในการจัดการแก้ไขปัญหาที่เป็นไปได้ในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า โดยกำหนดรายละเอียดของแผนกลยุทธ์ และแนวทางการแก้ไขปัญหาพร้อมระบุหน่วยงานที่รับผิดชอบร่วมในทุกระดับ

ทั้งนี้ แผนพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ (มสช.) เห็นว่า แม้กระบวนการวางแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554 จะเสร็จสิ้นลง รอเพียงการเสนอคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติอนุมัติเห็นชอบ อย่างไรก็ตามภารกิจของภาคประชาชนยังจะต้องดำเนินการต่อไป โดยอาศัยคู่มือฉบับประชาชนนี้เป็นแนวทางในการกำกับติดตาม ตรวจสอบ ใ้รางวัล และ/หรือร่วมดำเนินการ เพื่อให้แผนดังกล่าวที่ประชาชนได้มีส่วนผลักดันและร่วมร่างขึ้นมาสามารถนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเหมาะสมทั้งในระดับพื้นที่และระดับประเทศ โดยให้ผู้ใช้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายรวมทั้งภาคประชาชนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างสมบูรณ์ รวมทั้งมีการตรวจสอบและถ่วงดุล

คณะทำงานแผนพัฒนานโยบายสาธารณะเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี
มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ

คู่มือประชาชน

เพื่อติดตามนโยบาย

และแผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม
2550-2554

ทรัพยากรประมง

และ

ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

สภาพปัญหาในปัจจุบัน - 5 ปีข้างหน้า

ใครจะรู้... ปลาทะเลลดลง

“ป.ปลานั้นหายากต้องลำบากออกไป...”

วันนี้แม้เสียงของอาแม็ง ที่ถูกอาม่าบังคับให้ท่องอาชยาน เพื่อให้สำนึกในคุณค่าของปลาทะเลที่ต้องใช้พลังงานมากมายกว่าจะได้มาให้เรากิน จึงอยากให้ช่วยกันประหยัดและใช้ให้เกิดประสิทธิภาพมากที่สุดจะจางหายไปจากจอโทรทัศน์แล้ว แต่ปัญหาขาดแคลนทรัพยากรทางทะเลยังไม่จางหายไปจากประเทศไทย มีหน้าซ้ำยังเพิ่มความรุนแรงขึ้นอย่างเสียบๆ

ว่ากันว่าเกินกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนปลาหู ปลาหูน้ำ กุ้ง หอย ปู ปลาหมึก ที่เป็นอาหารทะเลรสเลิศที่

พวกเรากินอยู่ทุกเมื่อเชิ้อวัน ล้วนแต่เป็นสัตว์ทะเล สัตว์ชาติประเทศเพื่อนบ้านเราเช่น พม่า อินโดนีเซีย หรือแม้แต่ออกไปไกลอย่างชิลี เพราะสัตว์ทะเลใน น่านน้ำไทยลดจำนวนลงไปเรื่อยๆ ทำให้อาหารทะเล สัตว์ชาติไทยหายากขึ้นเรื่อยๆ อยากรู้ว่าสัตว์น้ำทะเล สัตว์ชาติไทยหายากมากขึ้นแค่ไหน ลองนี่ภาพตาม สถิตินี้ดู

ย้อนกลับไปในปี 2504 เมื่อชาวประมงนำเรือ ออกจากฝั่ง 1 ชั่วโมง เขาจะกลับมาพร้อมด้วยสัตว์น้ำ เต็มลำเรือมากถึง 298 กิโลกรัม แต่เมื่อชาวประมงแห่ง ปี 2546 ออกเรือไป 1 ชั่วโมง เขาจะกลับมาพร้อมด้วย ความว่างเปล่าของลำเรือที่มีสัตว์ทะเลติดกันเรือมาเพียง 23 กิโลกรัมเท่านั้น

เหมือนมีมาก... เพราะยอมแมา

แต่หากดูรายงานของกรมประมงแล้ว ประเทศไทยก็ยังคงเป็นประเทศที่มีผลผลิตทางทะเลสูงติดอันดับ 1 ใน 10 ของโลกอยู่ดี นั่นเป็นเพราะการจับกุ้ง หอย ปู ปลา จากประเทศเพื่อนบ้านมายอมสัญชาติให้เป็นสัตว์น้ำสัญชาติไทยนั่นเอง ปัจจุบันเรือประมงขนาดใหญ่จำนวนมากต้องขออนุญาตรัฐบาลออกไปหากินในน่านน้ำต่างชาติ เมื่อปลาถูกจับโดยเรือประมงไทยไม่ว่าจะอยู่ในน่านน้ำประเทศใด สัญชาติของปลาทัวนั้นจะกลายเป็นไทยทันทีเพราะมันจะถูกนำมาขึ้นฝั่งใน

ประเทศไทย เมื่อนำสัตว์น้ำเหล่านี้ไปส่งออก ก็จะกลายเป็นการส่งออกสัตว์น้ำของไทยไปโดยอัตโนมัติ เรียกว่าง่าย ๆ ว่าเป็นการข่มปลาขายกันนั่นเอง

เหตุผลง่าย ๆ ที่ทำให้ปลาไทยหายไปก็คือ เราจับปลาและสัตว์ทะเลอื่นๆ มากเกินกว่าที่ทะเลจะผลิตให้เราได้ กุ้ง หอย ปู ปลา ออกลูกไม่ทันให้คนไทยจับมากิน ที่สำคัญส่วนใหญ่แล้วสัตว์ทะเลจะตายก่อนออกลูกด้วย เนื่องจากไข่ปลาได้กลายเป็นอาหารโปรดของคนจำนวนมากไปแล้ว

แม้กรมประมงจะประกาศปิดอ่าวไทยบริเวณรอบจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร และสุราษฎร์ธานี ในระหว่างวันที่ 15 กุมภาพันธ์ - 15 พฤษภาคม ซึ่งเป็นฤดูวางไข่ของปลาทุกปี แต่ก็ยังมีเรือประมงลักลอบจับ

ปลาในฤดูวางไข่อยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะเรือจากประเทศเพื่อนบ้านที่นายทุนไทยแอบรู้เห็นเป็นใจ และให้การสนับสนุนให้ลบลอบเข้ามาทำการประมงในฤดูวางไข่ แม้ปัญหาเหล่านี้จะเป็นเรื่องที่รู้กันดีทั้งภาครัฐและเอกชน แต่กลับไม่สามารถแก้ไขได้ เพราะเรือประมงผิดกฎหมายเหล่านี้มักจะมีเครื่องมือสื่อสารที่

ทันสมัยมากกว่าเรือของหน่วยงานรัฐ เพียงแค่กรมประมงและตำรวจน้ำขยับตัวเรือพวกนี้ก็สามารถดักจับสัตว์น้ำที่สูญพันธุ์ได้แล้ว และหลบหนีไปได้ก่อนที่จะถูกจับกุมแล้ว

หากปัญหาง่ายๆ ที่แก้ไม่ได้ไม่ถูกกำจัดให้หมดไป อีกไม่นานคนรุ่นหลานหรืออาจจะแค่รุ่นลูกของเราก็คงหมดโอกาสลิ้มรสชาติปลาไทย ต้องบริโภคแต่อาหารทะเลที่ถูกเปลี่ยนสัญชาติแล้วเท่านั้น จริงแล้วๆ ปัญหาการร่อยหรอของทรัพยากรในท้องทะเลไทยอาจจะไม่ใช่ปัญหาใหญ่ของผู้บริโภค เพราะถึงอย่างไรพวกเขาก็ยังมีอาหารทะเลกินอยู่ดี เพียงแต่เป็นอาหารทะเลที่อาจจะถูกแช่แข็งอยู่บนเรือนานหน่อยเพราะเดินทางมาไกลก็เท่านั้น แต่การลดลงของกุ้ง หอย ปู ปลา ในท้องทะเลไทยเป็นปัญหาใหญ่ของชาวประมงขนาดเล็ก ที่ไม่มีต้นทุนเพียงพอที่จะออกไปจับปลาไกลถึงนอกน่านน้ำไทยได้ จึงต้องทนอยู่กับการหากินในน่านน้ำประเทศไทยที่มีปลาน้อยลงเรื่อยๆ และโตไม่ทันกิน และนั่นก็เป็นเหตุผลว่าทำไมปลาหูที่เรากินกับน้ำพริกถึงได้ตัวเล็กลงเรื่อยๆ และรายได้ของชาวประมงขนาดเล็กก็ลดลงเรื่อยๆ

มีตัวเลขประเมินต้นทุนค่าเสียหายโอกาสจากการทำประมงเกินขนาดไว้ว่าอยู่ที่ประมาณ 6,321 ล้านบาทต่อปี หมายความว่ามีการจับปลามากเกินไปในอดีตจะทำให้คนรุ่นหลังเราเสียรายได้จากปลาและสัตว์น้ำทะเลที่พวกเขาควรจะจับได้ไปคิดเป็นเงินสูงถึงปีละ 6,321 ล้านบาทเลยทีเดียว

ใครทำให้ปลาหาย

แม้ชาวประมงขนาดเล็กจะเป็นผู้ได้รับผลกระทบโดยตรงจากการหายไปของปลา พวกเขาก็ไม่ใช่มูลุ่มนคนที่ทำให้ปลาหมดไปจากทะเลอย่างรวดเร็วเช่นนี้ อย่างที่เราเคยได้ยินกันทางสื่อมวลชนมาตลอดถึงปัญหาความขัดแย้งระหว่างชาวประมงชายฝั่งขนาดเล็กกับเรือปั่นไฟปลากะตักและเรืออวนรุนอวนลาก ที่มักจะละเมิดข้อห้ามของกรมประมงเข้ามาแอบหากินซึ่งหน้า (เพราะทำกันเห็นๆ แต่ไม่มีการจับกุม) ในเขตอนุรักษ์ 3,000 เมตรจากชายฝั่ง ซึ่งรัฐสงวนไว้สำหรับเฉพาะเรือประมงขนาดเล็กที่ใช้เครื่องมือไม่ทำลายล้างเท่านั้น เครื่องมือประมงที่ไม่ทำลาย

ล้างก็คือ เครื่องมือที่ไม่ได้กวาดเอาสัตว์น้ำทะเลทุกประเภททุกขนาดที่เข้ามาขวางทางอวนไปด้วย เหมือนกับอวนรุนและอวนลาก ความขัดแย้งนี้หลายครั้ง จบลงด้วยความตายของชาวประมงชายฝั่งขนาดเล็กที่พยายามลุกขึ้นมาป่าวประกาศปัญหาตนเองแล้วถูกฆ่าปิดปากจากผู้เสียผลประโยชน์

นอกจากปัญหาที่เกี่ยวกับทรัพยากรประมงที่กลายเป็นอาหารทะเลให้กับเราทุกคนแล้ว ท้องทะเลไทยยังมีปัญหาในเรื่องความโตรมของสภาพแวดล้อมใต้ทะเลอีกด้วย โดยเฉพาะปัญหากับปะการัง หลังเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิถล่มในวันที่ 26 ธันวาคม 2547 พบว่าประเทศไทยต้องสูญเสียพื้นที่ปะการังไปเป็นจำนวนมาก คลื่นยักษ์สึนามิทะยานจากห้อง

ทะเลพุ่งเข้าในแผ่นดิน ก่อนที่จะม้วนตัวไหลกลับลงไป
ในทะเลพร้อมกับกวาดซัดดินซึ่ทรายจำนวนมหาศาลลง
ไปทับบนปะการัง บางพื้นที่เช่นที่อ่าวช่องขาด หมู่
เกาะสุรินทร์ เกาะแก้ว หมู่เกาะสิมิลัน ปะการังที่เคย
สวยงามต้องจมอยู่ใต้กองทรายหนาถึง 1-3 เมตร ซึ่ง
หนาเกินกว่าที่ปะการังจะฟื้นฟูตัวเองได้ พื้นที่ที่พบว่า
ปะการังเสียหายมากที่สุด แต่ได้รับความสนใจจากผู้คน
น้อยที่สุดคือระนอง ด้วยเหตุว่าทะเลระนองสวยงาม
กว่าภูเก็ต ฟังงา นักดำน้ำจากในเมืองจึงมุ่งหน้าไป
ช่วยฟื้นฟูและเยียวยาปะการังในเขต 2 จังหวัดนั้นกัน
เป็นส่วนใหญ่

ส่วนป้าชายเลนนั้นแม้อัตราการลดจำนวนลงจะ
ช้ากว่าที่ผ่านมา เพราะการทำนาทุ่งเริ่มไม่เป็นที่นิยม
เหมือนเมื่อประมาณ 10 กว่าปีที่แล้ว แต่ยังคงพบว่ามี
การบุกรุกยึดครองพื้นที่ป้าชายเลนกันอยู่ เพราะธุรกิจ
ใหม่ที่กำลังเป็นแหล่งรายได้ใหม่คือการทำธุรกิจท่องเที่ยว
เชิงนิเวศน์ ป้าชายเลนจึงถูกครอบครองเพื่อเป็น
แหล่งท่องเที่ยว แม้พื้นที่ป้าบางส่วนจะได้รับการฟื้นฟู
เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ชม แต่พื้นที่ป้าชายเลนอีก
จำนวนมากยังถูกแผ้วถางเพื่อสร้างเป็นรีสอร์ทและ
โรงแรมรองรับนักท่องเที่ยว ทำให้สถานการณ์ป้าชาย
เลนไทยยังคงเลวร้ายลง

ภัยคุกคามทรัพยากรชายฝั่งที่หนักหน่วงและ
รุนแรงมากที่สุด เห็นจะเป็นกรณีการกัดเซาะจากคลื่นลม
ที่ทำให้แผ่นดินพังทลายลงทะเลไปเป็นจำนวนมาก
กรมทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งระบุว่า จังหวัดที่

พื้นดินถูกกัดเซาะมากที่สุดคือ สมุทรปราการ ซึ่งพื้นที่ชายฝั่งถึงร้อยละ 67 เปอร์เซนต์ถูกกัดเซาะ หรือคิดเป็นความยาวตลอดแนวชายฝั่งถึง 30 กิโลเมตร โดยเฉพาะในเขต ต.คลองด่าน อ.บางบ่อ ซึ่งเป็นแหล่งผลิตพลาสติกที่สำคัญของประเทศ พบว่า ณ ปี 2547 แผ่นดินหายไปคิดเป็นพื้นที่รวมทั้งสิ้น 10,000 ไร่

ส่วนกรุงเทพฯ ก็ไม่น้อยหน้า บริเวณเขตบางขุนเทียนซึ่งเป็นพื้นที่ติดทะเลแห่งเดียวของเมืองหลวงนี้ถูกกัดเซาะเป็นแนวยาวถึง 5.5 กิโลเมตร ว่ากันว่าหากภายใน 20 ปีปัญหาไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจัง เมืองหลวงของเราอาจจะต้องสูญเสียพื้นที่ชายฝั่งทะเลถึง 910 ไร่ หรือเท่ากับสนามฟุตบอลมาตรฐานรวมกันถึง 1,875 สนามเลยทีเดียว

แนวโน้มปัญหา

คลื่นยักษ์สึนามิที่บุกขึ้นฝั่งเมื่อปลายปี 2547 มีส่วนอย่างมากที่ทำให้ปัญหาของท้องทะเลรุนแรงยิ่งขึ้น ทั้งในเรื่องของทรัพยากรประมงและทรัพยากรชายฝั่ง และในทะเล ความขัดแย้งของชาวประมงที่ต้องแย่งกันจับปลาและสัตว์ทะเลดูเหมื่อนจะรุนแรงขึ้น และปัญหาใหม่ที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้นก็คือ ความขัดแย้งจะไม่ได้อยู่เพียงแคระหว่างชาวประมงชายฝั่งขนาดเล็กกับเรือปั่นไฟปลากะตักและเรืออวนรุนอวนลากขนาดใหญ่เท่านั้น

แต่รูปแบบใหม่ของปัญหาคือ ความขัดแย้งระหว่างชาวประมงขนาดเล็ก มีที่ทำว่าจะเกิดขึ้นและ

ลูกกลามบานปลาย อันเป็นผลมาจากจำนวนเรือประมงขนาดเล็กที่เพิ่มมากขึ้น เพราะมีผู้บริจาดเรือให้กับชาวบ้านจำนวนมาก ทั้งที่บางคนไม่เคยทำประมงและไม่เคยออกหาปลามาก่อน

รายงานของโครงการเซฟอันดามัน ซึ่งเป็นโครงการขององค์กรพัฒนาเอกชนที่ก่อตั้งขึ้นเพื่อช่วยเหลือผู้ประสพภัยสึนามิ อ้างอิงข้อมูลจากสำนักงานพัฒนาเทคโนโลยีอวกาศและภูมิสารสนเทศระบุว่า มีเรือประมงสูญหาย ทั้งที่พังหรือสาบสูญไปเลย และเสียหายบางส่วนสามารถซ่อมแซมได้ในเขต 6 จังหวัดอันดามันมีจำนวนรวมทั้งสิ้นประมาณ 4,700 ลำ ต่อมาปลายปี 2548 กรมประมงเปิดเผยตัวเลขการช่วยเหลือผู้ประสพภัยทั้งหมดและพบว่ามีเรือแจกจ่ายเพื่อช่วยเหลือชาวประมงผู้ประสพภัยรวมทั้งสิ้น 24,400 ลำ ทั้งเป็นเรือใหม่และการนำเรือเก่ามาซ่อมแซม ทำให้เรือประมงขนาดเล็กในทะเลมีมากกว่าก่อนเกิดคลื่นยักษ์สึนามิถึง 5 เท่าตัว

ซึ่งสหพันธ์ประมงพื้นบ้าน 14 จังหวัดภาคใต้ กำลังวิตกว่า ปริมาณเรือและเครื่องมือประมงที่เพิ่มขึ้น จะทำให้เกิดการแข่งขันแย่งกันจับปลาและทรัพยากรประมงมากขึ้น นอกจากนี้จะทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างชาวประมงขนาดเล็กด้วยกันเองแล้วยังทำให้จำนวนทรัพยากรประมงที่วิกฤติอยู่แล้วมีแนวโน้มที่จะอยู่ในภาวะที่น่าวิตกกังวลมากขึ้น

การทำข้อตกลงเขตการค้าเสรี ที่รัฐบาลพยายามเร่งลงนามกับประเทศสหรัฐอเมริกา มีแนว

โน้มที่จะทำให้ไทยต้องสูญเสียการติดอันดับ 1 ใน 10 ของประเทศที่มีผลผลิตทางการประมงสูงที่สุดในโลก เนื่องจากการครอบงำของอุตสาหกรรมค้ำเค็มที่กำหนดให้ประเทศคู่ค้าต้องเปิดเผยแหล่งกำเนิดสินค้าโดยตรง นั่นหมายความว่า ต่อไปประเทศไทยจะต้องระบุสัญชาติที่แท้จริงของสัตว์น้ำ ที่เรือประมงไทยเป็นผู้จับและส่งออกไปยังสหรัฐ

อย่างไรก็ดี การแข่งขันทางการค้าในตลาดระดับโลกมีแนวโน้มจะส่งผลกระทบต่อทรัพยากรทางทะเลของไทย ด้วยข้ออ้างเรื่องการทำประมงที่ไม่ได้มาตรฐานและการใช้เครื่องมือประมงที่มีผลต่อความยั่งยืนของทรัพยากรทางทะเล จะกลายมาเป็นข้อกีดกันทางการค้า เหมือนครั้งหนึ่งสหรัฐอเมริกายุติการนำเข้ากุ้งจากประเทศไทย จนกว่าประเทศไทยจะกำหนดให้อวนกุ้งต้องติดเครื่องมือที่เรียกว่าเท็ด ซึ่งจะช่วยให้เต่าทะเลที่หลงเข้ามาในอวนกุ้งสามารถหาทางออกได้ อันจะทำให้การทำอวนกุ้งไม่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อเต่าทะเลที่ใกล้สูญพันธุ์เต็มที

การพัฒนาประเทศโดยเน้นการเติบโตทางเศรษฐกิจและการทำให้ทุกอย่างกลายเป็นต้นทุนการผลิตตามแบบของรัฐบาลทักษิณ กำลังจะเป็นทิศทางการพัฒนาที่จะผลักดันให้ทรัพยากรประมงและชายฝั่งของประเทศเสื่อมโทรมเร็วยิ่งขึ้น **นโยบายแปลงทะเลให้เป็นทุน** หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า**ซีฟู้ดแบงก์** แต่ถ้าจะให้เข้าใจง่ายและตรงประเด็นที่สุดก็คือการออกโฉนดให้กับท้องทะเลแล้วนำไปแจกจ่ายให้กับประชาชน

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการแปลง
ทรัพยากรเป็นทุน โดยมีหลักการพื้นฐานเข้าใจง่ายว่า
เป็นการนำพื้นที่ชายฝั่งที่มีศักยภาพในการเพาะเลี้ยง
สัตว์น้ำมาจัดสรรสิทธิให้แก่ประชาชนที่เคยขึ้น
ทะเบียนคนจนไว้กับราชการและมีความประสงค์จะ
ประกอบอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ

โครงการออกเอกสารสิทธิทะเลของกรมประมง
ดำเนินไปท่ามกลางเสียงทักท้วงจากหลายฝ่าย เพราะ
เป็นการตอกย้ำการบริหารแบบแยกส่วน และเป็นกร
นำท้องทะเลซึ่งควรจะเป็นทรัพยากรที่ทุกคนเป็น
เจ้าของร่วมกันไปให้เอกชนบางคนหาผลประโยชน์
ภายใต้ข้ออ้างเรื่องความยากจน โครงการในลักษณะ
เช่นนี้เคยเกิดขึ้นมาแล้วก่อนหน้านี้นับสิบปี โดยการนำ
พื้นที่ชายฝั่งมาจัดสรรเพื่อให้ชาวบ้านเพาะเลี้ยงหอย
แครง ซึ่งสุดท้ายทำให้น้ำทะเลบริเวณชายฝั่งต้องเน่า
เสียเนื่องจากของเสียจากฟาร์มเลี้ยงหอย ที่ไปกระจุก
ตัวอยู่ในบริเวณเดียวกัน และพบว่า ชาวบ้านจำนวนมาก
ต้องประสบภาวะขาดทุน จนต้องมีการขายสิทธิ
ในการทำประมงชายฝั่งให้กับนายทุน สุดท้ายสิทธิการ
ใช้ประโยชน์ที่ดินชายฝั่งทะเลนั้นก็ตกอยู่ในมือของ
นายทุนเพียงไม่กี่ราย โครงการออกเอกสารสิทธิทะเล
ครั้งใหม่นี้มีแนวโน้มว่าปัญหาทุกอย่างจะดำเนินไป
ซ้ำรอยเดิม

นอกจากนี้โครงการออกโฉนดให้ทะเลยังอาจ
เป็นโครงการที่เร่งให้เกิดการทำลายทรัพยากรทาง
ทะเลเร็วขึ้นด้วย เพราะอาหารที่จะมาเลี้ยงปลาใน

กระชังส่วนใหญ่จะเป็นปลาเปิดปลาไก่ และอาหารสำเร็จรูป ซึ่งต้องทำมาจากเศษปลา เมื่อมีความต้องการปลาเล็กปลาน้อยเพื่อธุรกิจอาหารปลากระชัง ก็จะเป็นการกระตุ้นให้มีการจับสัตว์น้ำวัยอ่อนมาขายเป็นอาหารสัตว์เพิ่มมากขึ้น

ดังนั้นนอกเหนือจากปัญหาเดิมๆ ในการจัดการทรัพยากรประมง ทรัพยากรทะเลและชายฝั่ง จะยังคงดำรงอยู่ต่อไป อย่างมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงยิ่งขึ้นแล้ว โครงการแปลงทะเลให้เป็นทุนอาจจะกลายเป็นอีกโครงการหนึ่งที่น่าปัญหาความขัดแย้งรูปแบบใหม่ๆ เข้ามา ซึ่งหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้องรวมทั้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่างก็กำลังจับตาดูโครงการนี้อยู่ด้วยความห่วงใย

แผนจัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2550-2554

ทรัพยากรประมง และ ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

บัญชีอักษรย่อชื่อหน่วยงาน

ตัวย่อ	ชื่อหน่วยงาน	ตัวย่อ	ชื่อหน่วยงาน
กก.	กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา	ยธ.	กระทรวงยุติธรรม
กค.	กระทรวงการคลัง	รง.	กระทรวงแรงงาน
กต.	กระทรวงการต่างประเทศ	วช.	สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
กนอ.	การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย	วท.	กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
กปน.	การประปานครหลวง	วธ.	กระทรวงวัฒนธรรม
กปก.	การประปาส่วนภูมิภาค	ศธ.	กระทรวงศึกษาธิการ
กษ.	กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	สกว.	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
กท.	กระทรวงกลาโหม	สกก.	สำนักงานคณะกรรมการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น
คค.	กระทรวงคมนาคม	สคก.	สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
ทก.	กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร	สงป.	สำนักงานงบประมาณ
ทส.	กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	สธ.	กระทรวงสาธารณสุข
นร.	สำนักนายกรัฐมนตรี	สสส.	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ปปง.	สำนักงานป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน	สอท.	สภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
พณ.	กระทรวงพาณิชย์	อก.	กระทรวงอุตสาหกรรม
พน.	กระทรวงพลังงาน	อบจ.	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
พม.	กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	อปท.	องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
มท.	กระทรวงมหาดไทย	NGOs	องค์กรพัฒนาเอกชน
มสช.	มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ		

กลยุทธ์ที่ 1 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างภูมิปัญญาร่วมกันของภาคีต่างๆ เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ผลผลิต การมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน

- ตัวชี้วัด**
- (1) ทุกจังหวัดชายทะเลมีการจัดการร่วม
 - (2) ระดับความสำเร็จของการจัดการร่วม

ระดับที่ 1 สนับสนุนการจัดตั้งและรับรองสถานภาพขององค์กรชุมชนประมงชายฝั่ง (1.2)

ระดับที่ 2 ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดกติกาการทำประมงและกำหนดขอบเขตของพื้นที่ทำประมงในความรับผิดชอบของชุมชนชายฝั่ง (1.3)

ระดับที่ 3 เพิ่มขีดความสามารถของภาคี (3.1, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1 และ 7.1)

ระดับที่ 4 ร่วมคิดร่วมทำ (2.1 และ 5.2)

ระดับที่ 5 ร่วมประเมินผล (2.2)

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. สนับสนุนการจัด การ ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรประมง ทะเลโดยชุมชน	1.1 รวบรวมองค์กรเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง กับการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล และชายฝั่ง	ทส.
	1.2 สนับสนุนการจัดตั้งและรับรองสถาน ภาพขององค์กรชุมชนประมงชายฝั่ง โดยกำหนดองค์ประกอบของสมาชิก ให้ชัดเจน เพื่อให้สามารถกำหนด กติกาการทำประมง องค์กรชุมชน ประมงที่จัดตั้งควรมีเอกภาพใน ระดับหนึ่ง สมาชิกในกลุ่มควรทำ ประมงในพื้นที่เดียวกัน และใช้เรือ และเครื่องมือคล้ายกัน	กษ. ทส. มท.
	1.3 ให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดกติกา การทำประมงและกำหนดขอบเขต ของพื้นที่ทำประมงในความรับผิดชอบ ของชุมชนชายฝั่ง โดยให้เขตทำ ประมงในน่านน้ำไทยต่อไปนี้อยู่ใน เขตการจัดการร่วมกับชุมชน • กำหนดระยะ 3,000 เมตร เป็น เขตอนุรักษ์ซึ่งอนุญาตให้ทำประมง ได้เฉพาะเครื่องมือประมงพื้นบ้าน และการเพาะเลี้ยงในทะเล • กำหนดระยะตั้งแต่ 3,000 เมตร ไป ถึงไม่เกิน 6,000 เมตร จากชายฝั่งให้ เป็นเขตประมงชายฝั่งสำหรับการทำ ประมงขนาดเล็ก • กำหนดเขต (zoning) ร่วมกับ	ทส. กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	ชุมชนสำหรับเขตประมงชายฝั่ง และเขตเพาะเลี้ยงให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่	
2. กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ โดยประชาชนมีส่วนร่วม	2.1 ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดพื้นที่อนุรักษ์และใช้ประโยชน์อย่างชัดเจน เช่น เขตคุ้มครองปะการังและหญ้าทะเล พื้นที่วางปะการังเทียม พื้นที่จับสัตว์น้ำ (capture) และพื้นที่เพาะเลี้ยง (culture) เป็นต้น	ทส. กษ.
	2.2 สนับสนุนและส่งเสริมให้เครือข่ายชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตาม เฝ้าระวังการกัดเซาะชายฝั่ง และร่วมดูแลทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	ทส.
3. สนับสนุนการประสานงานระหว่างองค์กรชาวประมงกับรัฐและผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.1 เพิ่มความเข้มแข็งของคณะกรรมการพหุภาคีเพื่อจัดการทรัพยากรประมงในทุกกระดับ เช่น ให้มีการรับรองสถานภาพ และมีการหารืออย่างต่อเนื่อง	กษ. ทส.
4. ส่งเสริมความรู้และความเข้าใจด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเล	4.1 จัดการองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์เพื่อการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ และถ่ายทอดความรู้ให้แก่ชุมชนและประชาชนทุกภาคส่วน	กษ. ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริม เผยแพร่ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการอนุรักษ์ ทรัพยากรชายฝั่งให้กับเยาวชนและ ประชาชนอย่างต่อเนื่อง	ทส.
	4.3 รณรงค์ชุมชนประมงให้มีการทำการ ประมงอย่างรับผิดชอบ (Responsible Fisheries) เช่น ไม่ใช้เครื่องมือที่ทำลาย ล้างสูง ไม่จับสัตว์น้ำวัยอ่อน	กษ. ทส.
	4.4 รณรงค์และส่งเสริมอย่างต่อเนื่องให้ ชุมชนยุติการทิ้งของเสียลงในแหล่ง น้ำ	ทส.
5. เสริมสร้างศักยภาพ ของชุมชนในการ จัดทำปายายเลนชุมชน	5.1 เพิ่มความเข้มแข็งของชุมชนโดยการ ฝึกอบรมผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการ อนุรักษ์ปายายเลนเพื่อเสริมสร้าง ศักยภาพในการเรียนรู้ วิธีการจัดทำ ปายายเลนชุมชนและเปิดให้มีเวที การประชุมเชิงปฏิบัติการ (workshop) สำหรับชุมชนชายฝั่ง	ทส.
	5.2 สนับสนุนให้ชุมชนเสนอโครงการทำ ปายายเลนชุมชน และให้คำแนะนำ ในการบริหารจัดการ การตั้งคณะ กรรมการปายายเลนชุมชน และการ พัฒนาปายายเลนชุมชนเพื่อการใช้ ประโยชน์อย่างยั่งยืน	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
6. จัดทำระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	6.1 รวบรวมข้อมูลด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง เช่น ข้อมูลพื้นที่ป่าชายเลน การใช้ที่ดินบริเวณชายฝั่ง แหล่งปะการังหญ้าทะเล พื้นที่เสี่ยงภัยจากภัยธรรมชาติและแหล่งอาศัยของสัตว์ทะเลหายาก เป็นต้น	ทส.
	6.2 จัดทำฐานข้อมูลในระบบภูมิสารสนเทศ (GIS) และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการ (MIS) ที่สามารถเรียกใช้งานได้อย่างสะดวก รวดเร็วและเป็นปัจจุบัน	ทส. มท.
	6.3 มีกอบรมบุคลากรในการใช้งานของระบบต่างๆ	ทส.
7. ศึกษาวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อรวบรวมองค์ความรู้ และภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	7.1 ให้มีการศึกษาวิจัยที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยกำหนดพื้นที่เป้าหมายในการดำเนินการ พร้อมทั้งจำแนกระบบการสืบค้นภูมิปัญญาท้องถิ่นในด้านต่างๆ เช่น ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการอนุรักษ์ ด้านการใช้ประโยชน์ และด้านวัฒนธรรม เป็นต้น	ทส.
	7.2 เผยแพร่ผลงานต่อสังคม โดยการประชาสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ	ทส.

กลยุทธ์ที่ 2 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของทุกภาคี

ผลผลิต ทรัพยากรชายฝั่งสมบูรณ์ขึ้น
ตัวชี้วัด ทรัพยากรประมงทะเลในน่านน้ำไทยมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้น ไม่น้อยกว่าร้อยละ 1 ต่อปี

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. สร้างแรงจูงใจและกลไกเพื่อลดกำลังการลงแรงในการทำการประมง	1.1 ทำทะเบียนจำนวนเรือประมงเพื่อให้ทราบจำนวนที่แน่นอน โดยการร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานที่จะนำไปจัดทำมาตรการลดจำนวนเรือในอนาคต	กษ. คค. ทส. มท.
	1.2 เฝ้าระวังและกำกับอย่างเข้มงวดให้เรือประมง (ที่ไม่มีใบอนุญาต) เข้าสู่ระบบที่ถูกต้องตามศักยภาพ	กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	ทำการประมงอย่างรับผิดชอบ และใช้เครื่องมือประมงที่ไม่ทำลายล้างสูงและถูกต้องตามกฎหมาย	
	1.3 ปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบ อาชญาบัตรรวมถึงอัตราค่าธรรมเนียม อาชญาบัตร ขึ้นตอนและวิธีการต่อทะเบียน	กษ. มท.
	1.4 ใช้เงินกองทุนเพื่อพัฒนาอาชีพใหม่ และส่งเสริมการปรับเปลี่ยนเครื่องมือประมงที่มีการทำลายทรัพยากรสัตว์น้ำ โดยให้เงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ ทั้งนี้ อาจดำเนินการในลักษณะคณะกรรมการบริหารกองทุน โดยมีตัวแทนผู้ส่งออก ตัวแทนสมาคมประมง และส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง	กษ. พณ. ผู้ส่งออก
	1.5 เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อห้ามเครื่องมืออวนลากอวนรุนในเขต 3,000 เมตรจากชายฝั่ง โดยการสนธิกำลังกับหน่วยงานที่มีศักยภาพและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	กษ. มท. กท.
2. ควบคุมและกำหนดเขตพื้นที่ทำการประมงและเขตอนุรักษ์ให้ชัดเจน	2.1 กำหนดเขต 3,000 เมตร นับจากชายฝั่งเป็นพื้นที่ควบคุมเครื่องมือประมงเพิ่มเติม	กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	2.2 ประกาศเขตพื้นที่คุ้มครองสิ่งแวดล้อมในบริเวณชายฝั่งทะเลที่มีความสำคัญด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	ทส.
	2.3 รณรงค์ให้ภาคเอกชนมีการทำประมงอย่างรับผิดชอบ	กษ. ทส.
3. เผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับปริมาณการจับเพื่อการประเมินทรัพยากรประมงสัตว์น้ำอย่างต่อเนื่อง	3.1 ผลักดันให้สมาคมประมงท้องถิ่นดำเนินการรวบรวมข้อมูลปริมาณการจับสัตว์น้ำ โดยเป็นเจ้าภาพทั้งในด้านงบประมาณและการดำเนินการ	สมาคมประมงแห่งประเทศไทย
	3.2 สร้างแรงจูงใจให้ชาวประมงร่วมมือในการให้ข้อมูล โดยกำหนดให้ข้อมูลที่ได้อาจใช้เพื่อการศึกษาสถานะการประมงเท่านั้น	กษ.
	3.3 ศึกษาศักยภาพการผลิตของทรัพยากรประมง เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการอย่างเหมาะสม	กษ.

กลยุทธ์ที่ 3 การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเชิงรุกในท้องถิ่น

ผลผลิต จัดตั้งเครือข่าย อปท. อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง ในทุกจังหวัดชายฝั่งทะเล

ตัวชี้วัด ระดับความสำเร็จในการจัดตั้งเครือข่าย อปท. อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

ระดับที่ 1 อปท. และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมกำหนด กติกา (ข้อ 1.3)

ระดับที่ 2 มีการออกระเบียบควบคุม (ข้อ 1.5)

ระดับที่ 3 มีกิจกรรมนำร่องด้านการอนุรักษ์ (ข้อ 1.6)

ระดับที่ 4 เพิ่มประสิทธิภาพการตรวจสอบและควบคุม (ข้อ 3.1 และ 3.2)

ระดับที่ 5 80% ของ อปท. ชายฝั่งทะเลมีระบบการจัดการ มุลฝอย (3.4)

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. จัดตั้งเครือข่าย อปท. อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	1.1 กำหนดแนวทางในการจัดตั้งเครือข่าย อปท. อนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	ทส.
	1.2 ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนการดำเนินการ	ทส. มท.
	1.3 กำหนดกติการ่วมกันระหว่าง อปท. และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ในรูปของธรรมนูญชุมชนชายฝั่งเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์ทรัพยากร	ทส. มท.
	1.4 ให้ความรู้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชนประมงเกี่ยวกับกฎหมายประมงและกฎหมายสิ่งแวดล้อม	กษ.
	1.5 ส่งเสริมให้ อปท. ออกระเบียบเพื่อควบคุมการทำประมงให้เหมาะสมและร่วมมือกับราชนาวี ตำรวจน้ำ หน่วยงานอื่นๆ ที่มีศักยภาพ เพื่อควบคุมการประมงชายฝั่งให้มีประสิทธิภาพ	ทส. มท. กษ.
	1.6 สนับสนุนงบประมาณทำกิจกรรมนำร่องในพื้นที่	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
2. ให้ อบท. มีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง	2.1 ประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคประชาชนในการดำเนินการฟื้นฟูป่าชายเลน พร้อมทั้งวางระบบการติดตามตรวจสอบผลการดำเนินการโดยการมีส่วนร่วมของประชาชน	ทส. มท.
	2.2 พัฒนาการองค์ความรู้โดยการจัดประชุมหรือจัดเวทีแลกเปลี่ยนร่วมกับ อบท. และภาคีต่างๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะภาคธุรกิจด้านการท่องเที่ยว เพื่อทำความเข้าใจและจัดทำข้อตกลงร่วมกันในการอนุรักษ์และคุ้มครองแหล่งปะการังและหญ้าทะเล	ทส. กก.
3. ให้ อบท. มีส่วนร่วมในการควบคุมมลพิษทางทะเลและชายฝั่ง	3.1 ให้ความรู้แก่ อบท. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบและควบคุมการทิ้งของเสียในทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทิ้งขยะและของเสียจากเรือ	คค. มท.
	3.2 ให้ความรู้แก่ อบท. เพื่อสนับสนุนให้ อบท. ติดตามตรวจสอบเพื่อประเมินคุณภาพสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	มท. ทส.
	3.3 ส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้องร่วมโครงการฟื้นฟูคุณภาพน้ำทะเลชายฝั่ง	มท. ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	3.4 จัดให้มีระบบการจัดการขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลจากชุมชน รวมทั้งในแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ชายฝั่ง	มท. ทส.
	3.5 พัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสมสำหรับอปท. เพื่อให้มีระบบบำบัดน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพสำหรับชุมชนชายฝั่งขนาดเล็ก	ทส. วท. มท.

กลยุทธ์ที่ 4 ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม เพื่อลดความยากจน

ผลผลิต รายได้ชุมชนชายฝั่งเป้าหมายเพิ่มขึ้น
ตัวชี้วัด รายได้ชุมชนชายฝั่งเป้าหมายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5 ต่อปี

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. ส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแบบผสมผสาน และสร้างทางเลือกอาชีพที่ใช้ทรัพยากรชายฝั่งและประมงที่หลากหลายชั้น	1.1 กำหนดพื้นที่/ชุมชนเป้าหมาย ส่งเสริมให้ชุมชนฟื้นฟูพื้นที่ริมฝั่งทะเลหรือปากแม่น้ำโดยการปลูกป่าชายเลนเพื่อฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ โดยการอบรมเชิงปฏิบัติการให้ชุมชนมีความรู้ความเข้าใจและเกิดทักษะในการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งร่วมกับการอนุรักษ์ป่าชายเลน	ทส. กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	1.2 ในพื้นที่ กิ่งธรรมชาติหรือพื้นที่ธรรมชาติที่เหมาะสม จัดทำพื้นที่สาธิตการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร่วมกับป้าชายเลน เช่น ปู หอย หรือปลาบางชนิด พร้อมทั้งติดตามผลผลิตที่ได้จากการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	ทส. กษ.
	1.3 ดำเนินการส่งเสริมและขยายผลให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยภาครัฐสนับสนุนงบประมาณในการบำรุงรักษาไม้ป่าชายเลนที่ปลูกขึ้น	ทส.
	1.4 สนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพประมงทะเลปรับเปลี่ยนอาชีพเป็นการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำโดยรัฐจัดหาพื้นที่ชายฝั่งที่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงให้ ทั้งนี้ ควรมีระบบการติดตามตรวจสอบ และประเมินผลที่ชัดเจนและโปร่งใส	กษ.
	1.5 พัฒนาพื้นที่ที่สามารถจัดให้เป็นเส้นทางท่องเที่ยว เช่น ส่งเสริมการปลูกป่าชายเลนและรักษาป่าซึ่งเป็นแหล่งอาศัยของสิ่งมีชีวิต เช่น แหล่งนกน้ำ แหล่งปูแสมบริเวณป่าโกงกาง หอยขาว และแหล่งหญ้าทะเลแต่ละชนิด	ทส.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	1.6 ส่งเสริมให้มีการทำการประมงอย่างรับผิดชอบ	กษ. ทส.
2. พัฒนาศักยภาพการประกอบอาชีพประมงชายฝั่ง	2.1 สำรวจสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนประมงชายฝั่ง (ประมงพื้นบ้าน) รวมทั้งสถานภาพของการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรและกำหนดพื้นที่เป้าหมาย	ทส.
	2.2 สนับสนุนการรวมกลุ่มประมงชายฝั่งให้เข้มแข็ง ด้วยการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น รวมทั้งพัฒนาเครื่องมือประมง และกำหนดการใช้เครื่องมือประมงให้เหมาะสม	ทส. กษ.
	2.3 กำหนดแนวเขตการทำประมงชายฝั่ง (3,000 เมตร) ร่วมกับชุมชนพร้อมแสดงแนวเขตและระบบการเฝ้าระวังการลักลอบใช้ประโยชน์อย่างผิดกฎระเบียบของชุมชน	ทส. กษ.
	2.4 พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ที่เสื่อมโทรม	ทส.
	2.5 จัดตั้งกองทุนประมงชายฝั่ง เพื่อเป็นหลักในการประกอบอาชีพของชาวประมง	กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
3. สนับสนุนการเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำ	3.1 ให้ความรู้ชุมชนประมงในการเพิ่มมูลค่าสัตว์น้ำ ตั้งแต่การเก็บรักษาจนถึงการแปรรูป	กษ. อก.
	3.2 ส่งเสริมอาชีพให้ชุมชนประมงมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์สัตว์น้ำ	กษ.
	3.3 จัดทำข้อมูลพื้นฐานรายได้ชุมชนประมงและตรวจสอบรายได้อีกครั้งเมื่อโครงการสิ้นสุดลง	กษ.
	3.4 สสำรวจสภาพชุมชนที่มีศักยภาพในการรวมกลุ่มประมงชายฝั่ง	กษ. ทส.
	3.5 ประเมินผลผลิตทรัพยากรประมงที่จับได้รวมทั้งคุณภาพของผลผลิตที่จับได้	กษ. ทส.
	3.6 จัดทำแผนงานในการจัดตั้งศูนย์แปรรูปผลผลิตจากทรัพยากรประมงพื้นบ้าน ในระดับชุมชน/กลุ่มชุมชน/เครือข่ายชุมชน	กษ.
	3.7 กำหนดสถานที่ในการจัดตั้งศูนย์แปรรูปผลผลิตจากทรัพยากรประมงพื้นบ้าน โดยอาจพิจารณาจากพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบล ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี	กษ. มท.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	ทางการเกษตร หรือพื้นที่ที่สามารถจัดหาได้	
	3.8 จัดตั้งศูนย์แปรรูปฯ พร้อมกำหนดรูปแบบการบริหารจัดการ/การประกันราคาผลผลิต	กษ. มท.
4. จัดทำธนาคารอาหารทะเลสำหรับชุมชน (Marine Food Bank)	4.1 สํารวจและศึกษาแหล่ง/พื้นที่ที่ควรสงวนอนุรักษ์ คุ้มครองเพื่อเป็นแหล่งอาหารสำหรับชุมชน และจัดให้มีเวทีชาวบ้านในการจัดทำธนาคารอาหารทะเลสำหรับชุมชน	ทส. กษ. มท.
	4.2 ในพื้นที่ที่มีความเสื่อมโทรมของทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้มีการฟื้นฟูโดยเร่งด่วน โดยการปลูกไม้ป่าชายเลน การเฝ้าระวังการลักลอบจับสัตว์น้ำ โดยใช้เครื่องมือผิดกฎหมาย ผิดประเภท การปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำที่เหมาะสมกับสภาพพื้นที่รวมทั้งการทำแนวปะการังเทียม	ทส. มท.
	4.3 กำหนดกติกาในการใช้ประโยชน์จากธนาคารอาหาร รวมทั้งแนวทางในการอนุรักษ์แหล่ง/พื้นที่มิให้ถูกทำลายจากกิจกรรมอื่นๆ	ทส. กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
5. พัฒนาและปรับปรุง ป่าชายเลนเป็นศูนย์ ศึกษาธรรมชาติ และ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	5.1 สํารวจและประเมินป่าชายเลนที่มี ศักยภาพในการพัฒนาให้เป็นศูนย์ ศึกษาธรรมชาติ	ทส.
	5.2 พัฒนาและจัดทำเส้นทางเดิน ศึกษาธรรมชาติในลักษณะ Boardwalk พร้อมด้วยโปรแกรม สื่อความหมายในแนวเส้นทางโดย พิจารณาความสอดคล้องกับสภาพ ทางกายภาพของพื้นที่	ทส.
	5.3 จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์พื้นที่ ในรูปแบบต่างๆ เพื่อส่งเสริมการ ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	ทส.
	5.4 ฝึกอบรมและเสริมสร้างศักยภาพ ของชุมชน ในการเข้ามามีส่วนร่วม ในการบริหารจัดการพื้นที่ เช่น การเป็นมัคคุเทศก์นำเที่ยวท้องถิ่น หรือการจำหน่ายสินค้าหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)	ทส.
	5.5 พัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ อนุรักษ์ให้มีความหลากหลายมาก ขึ้น	ทส.

กลยุทธ์ที่ 5 ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืน

ผลผลิต การจับสัตว์น้ำในประเทศไม่เกินศักยภาพการผลิต
ตัวชี้วัด ปริมาณการจับสัตว์น้ำในประเทศไม่เกินศักยภาพการผลิตของธรรมชาติ

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. ศึกษาศักยภาพการผลิตของทรัพยากรธรรมชาติในทะเลไทยและแหล่งน้ำจืดที่สำคัญ	1.1 ศึกษาศักยภาพของแหล่งกำเนิดและขีดความสามารถในการรองรับการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	กษ. ทส.
	1.2 ประกาศและกำกับเป้าหมายการผลิตที่ยั่งยืน	กษ. ทส.
	1.3 ดำเนินการเพื่อปรับกำลังการผลิตให้สอดคล้องกับเป้าหมายการผลิตที่ยั่งยืน	กษ. ทส.
2. พัฒนาการเพาะเลี้ยงทรัพยากรสัตว์น้ำ	2.1 พัฒนารูปแบบวิธีการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำทั้งในน้ำจืดและน้ำเค็ม	กษ.
	2.2 พัฒนารูปแบบการกำกับดูแลผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการเพาะเลี้ยงขนาดใหญ่	กษ.

กลยุทธ์ที่ 6 กำกับ ดูแลและฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล และยั่งยืน

ผลผลิต สินค้าประมงที่ส่งออกไปตามมาตรฐานสุขอนามัยสากล มากขึ้น

ตัวชี้วัด อัตราส่วนการตีกลับสินค้าประมงส่งออกลดลง

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
1. ฟื้นฟูแหล่งผลิต ทรัพยากรประมงเพื่อ เป็นฐานในการแข่งขัน ของประเทศ	1.1 สำรวจและประกาศเขตพื้นที่อนุรักษ์ ในบริเวณทะเลที่เป็นแหล่งผลิตสัตว์ น้ำ	กษ. ทส.
	1.2 ฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ ลำน้ำ และ คูคลองต่างๆ เพื่อเพิ่มศักยภาพการ ผลิตของสัตว์น้ำ โดยคำนึงถึงผล กระทบต่อสิ่งแวดล้อม	มท. ทส. กษ.

มาตรการ	แนวทางการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ/ ผู้นำไปปฏิบัติ
	1.3 ฟื้นฟูสภาพแวดล้อมใต้ทะเล ปะการังและจัดหาปะการังเทียม	กษ. ทส.
	1.4 สนับสนุนการปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ ชนิดต่างๆ ที่มีแหล่งอนุบาล หรือ แหล่งอาศัยเดิมทุกปี เช่น กุ้ง ปู	กษ. ทส.
	1.5 ติดตาม ตรวจสอบ และเฝ้าระวัง การดำเนินการตามมาตรการอนุรักษ์ ที่ประกาศในข้อ 1.1	กษ. ทส.
2. กำกับและควบคุมการ จัดการคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งผลิต ทรัพยากรสัตว์น้ำเพื่อ ให้ผลผลิตอยู่ในเกณฑ์ มาตรฐานที่สากลยอมรับ	2.1 รักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่ง น้ำที่ยังมีการผลิตสัตว์น้ำ เช่น สะพานปลา คู คลองต่างๆ โดยวิธี ที่เหมาะสมให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐาน	มท. ทส.
	2.2 พัฒนาหน่วยเฝ้าระวังมลพิษทาง น้ำและทางดิน เพื่อรักษาคุณภาพ สัตว์น้ำ	ทส.
	2.3 ให้มีการรักษาสุขอนามัยอย่างเคร่ง ครัด ตั้งแต่หลังการจับเป็นต้นไป ให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานสากล	กษ. ภาคเอกชน

บทบาทภาครัฐ-ภาคประชาชน

กลยุทธ์ในการจัดการ ทรัพยากรประมง และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง

กลยุทธ์ที่ 1

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างภูมิปัญญา
ร่วมกันของภาคีต่างๆ เพื่อการจัดการทรัพยากร
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องสนับสนุนการ
จัดตั้งและให้การรับรองสถานภาพขององค์กรชุมชน
ประมงชายฝั่ง เพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนด
ขอบเขตของพื้นที่ประมงชายฝั่งและเขตเพาะเลี้ยง
รวมถึงพื้นที่อนุรักษ์ให้ชัดเจน โดยให้ใช้กรอบการ
พิจารณาด้านการทำประมงจากพระราชบัญญัติประมง
และดูตามสภาพแวดล้อมในพื้นที่ประกอบกัน

ทั้งนี้การที่รัฐจะกำหนดกรอบการจัดการ และใช้
ประโยชน์พื้นที่ต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความ
พื้นฐานก่อน ดังนั้นกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม จึงควรร่วมมือกับกระทรวงมหาดไทยจัดทำระบบฐานข้อมูลด้านทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งขึ้นมาด้วย เช่น ข้อมูลพื้นที่ป่าชายเลน การใช้ที่ดินบริเวณชายฝั่ง พื้นที่เสี่ยงภัยธรรมชาติและแหล่งอาหารของสัตว์ทะเลหายาก จำนวนองค์กรและเครือข่ายชาวบ้าน ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ทรัพยากรทาง ทะเลและชายฝั่ง เป็นต้น

นอกจากนี้ ยังรวมถึงการจัดทำฐานข้อมูลในระบบภูมิสารสนเทศ หรือจีไอเอส และระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการจัดการ ที่สามารถใช้งานง่าย เรียกข้อมูลได้อย่างรวดเร็ว และตัวข้อมูลเองมีความทันสมัยได้รับการเปลี่ยนแปลงให้ทันกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงจริงเสมอ

ทั้งนี้ เนื่องจากภาครัฐและภาคประชาชนมีประสบการณ์และความเชี่ยวชาญที่ต่างกัน จึงควรมีการสัมมนาระดมสมองร่วมกันเพื่อให้กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความรู้ในทางวิชาการและเป็นผู้ออกกฎระเบียบต่างๆ จะได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนประสบการณ์กับชาวบ้านซึ่งเป็นผู้ชำนาญพื้นที่และมองเห็นปัญหาตามสภาพที่เกิดขึ้นจริง ขณะเดียวกันก็ให้ฝ่ายประชาชนได้รู้ถึงข้อจำกัดที่อาจมีขึ้นได้ในเชิงของการบริหารนโยบาย เพื่อให้ความร่วมมือกันระหว่างรัฐและประชาชนในการจัดการบริหารทรัพยากรประมง และทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลในทางปฏิบัติอย่างแท้จริง

บทบาทภาคประชาชน

ต้องร่วมมือกันจัดตั้งกลุ่มองค์กรของตัวเองขึ้นมา เพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการจัดการทรัพยากร ทั้งด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์และรณรงค์ในกลุ่มชาวประมงด้วยกันเองให้มีการทำการประมงอย่างรับผิดชอบ ไม่ใช่เครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง และไม่จับสัตว์น้ำวัยอ่อน โดยควรตั้งกฎกติกาที่ผ่านความเห็นชอบร่วมกันขึ้นมา กำหนดให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกต้องทำตาม อาจมีบทลงโทษได้ตามสมควร หากมีการละเมิดกฎกติกาที่ชุมชนร่วมกันเป็นฝ่ายตั้งขึ้นมา

กลยุทธ์ที่ 2

การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ
ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องเร่งจัดทำทะเบียนจำนวนเรือประมงให้ทราบจำนวนที่แน่นอนเพื่อนำไปสู่การลดจำนวนเรือประมงในอนาคต เพื่อให้ปริมาณการจับสัตว์น้ำในทะเลมีความสอดคล้องกับความสามารถในการผลิตทรัพยากรของธรรมชาติ โดยเฉพาะหลังจากเหตุการณ์คลื่นยักษ์สึนามิ ที่มีปริมาณเรือหาปลาเพิ่มมากขึ้น ขณะเดียวกันกรมประมงควรมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของระบบ

อาสาสมัคร รวมถึงอัตราค่าธรรมเนียมอาสาสมัคร และขั้นตอนในการขึ้นทะเบียนเรือด้วย

เพราะปัจจุบันระบบการออกอาสาสมัครยังไม่มีเงื่อนไขการควบคุมเรือ กรณีพบว่าเป็นเรือใหญ่แล้วเข้ามาหากินในน่านน้ำที่เป็นเขตอนุรักษ์ อีกทั้งควรมีระบบการติดตามเรือ เพื่อไม่ให้เรือขนาดใหญ่เข้ามาหากินในระยะห่างจากฝั่งน้อยกว่า 3,000 เมตร ซึ่งถือเป็นเขตอนุรักษ์ที่สงวนไว้สำหรับการทำประมงพื้นบ้านและการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำในทะเลเท่านั้น

บทบาทภาคประชาชน

ให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย เพื่อห้ามเครื่องมืออวน

รูนอวนลากในเขต 3,000 เมตรจากชายฝั่ง ด้วยการ
ร่วมเป็นหูเป็นตาให้เจ้าหน้าที่ หากพบเห็นเรือประมง
เข้ามาทำการประมงอย่างผิดกฎหมาย รีบติดต่อเจ้า
หน้าที่ประมงทราบเพื่อให้ประสานงานไปยังเจ้าหน้าที่
ตำรวจต่อไป

กลยุทธ์ที่ 3

การขับเคลื่อนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
(อปท.) เพื่อการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ
และสิ่งแวดล้อมเชิงรุกในท้องถิ่น

บทบาทภาครัฐ

กรมประมงต้องรับหน้าที่ในการให้ความรู้แก่
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และชุมชนประมง
เกี่ยวกับกฎหมายประมงและกฎหมายสิ่งแวดล้อม
และให้อปท.ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดกติกา
ชุมชน เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
และทรัพยากรประมงร่วมกัน และควรรีให้อปท.มี
บทบาทหน้าที่ในการควบคุมกฎระเบียบที่ตนเองออกมา
ด้วยการเปิดโอกาสให้ตัวแทนอปท. เข้าร่วมกับกองทัพ
เรือ ตำรวจน้ำ และหน่วยงานอื่นๆ เพื่อควบคุมการ
ประมงชายฝั่งให้มีศักยภาพ ทั้งนี้ควรสร้างเครือข่ายอปท.
เพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งให้ได้ใน
ทุกจังหวัดที่ติดทะเล

ในส่วนของมลพิษทางทะเลและชายฝั่ง กรม
ควบคุมมลพิษต้องรับหน้าที่ในการให้ความรู้แก่

อปท. เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการตรวจสอบและควบคุมการทิ้งของเสียลงสู่ทะเล โดยเฉพาะการทิ้งขยะและของเสียจากเรือและฟาร์มเลี้ยงสัตว์ทะเล รวมทั้งการเข้าไปจัดให้ชุมชนมีระบบการจัดการขยะมูลฝอย และการจัดการน้ำเสียที่มีประสิทธิภาพสำหรับชุมชนขนาดเล็กชายฝั่งทะเล

บทบาทภาคประชาชน

ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มหรือองค์กรในท้องถิ่นวิเคราะห์ปัญหาและศึกษาทรัพยากรทางทะเลในชุมชนร่วมกัน นอกจากนี้ควรมีการติดตามและศึกษานโยบายภาครัฐและกฎหมาย รวมถึงผลกระทบ เพื่อกำหนดกติกาในฝ่ายของชาวบ้านที่มีความสอดคล้องกับทรัพยากรและระบบวิถีชีวิตของชุมชน และข้อเสนออุปสรรคของ

ประชาชนต้องยืนอยู่บนพื้นฐานของการใช้ประโยชน์ จากทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งอย่างยั่งยืน ไม่มีการใช้เครื่องมือประมงที่ทำลายล้าง นอกเหนือจากการควบคุมการใช้ประโยชน์ภาคประชาชนควรเน้นงานเชิงรุกในเรื่องของการอนุรักษ์ด้วย เช่น จัดทำข้อเสนอโครงการอนุรักษ์หญ้าทะเล กำหนดเขตห้ามทำการประมงเพื่อให้หญ้าทะเลมีโอกาสเติบโต เป็นต้น

กลยุทธ์ที่ 4

ส่งเสริมการเข้าถึงและการใช้ประโยชน์ ทรัพยากรอย่างเป็นธรรม

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องส่งเสริมการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำชายฝั่งแบบผสมผสาน และสร้างทางเลือกอาชีพที่ใช้ทรัพยากรชายฝั่งและประมงที่หลากหลายขึ้น โดยกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จัดหาพื้นที่ชายฝั่งที่เหมาะสมกับการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้ เพื่อสนับสนุนให้ผู้ประกอบอาชีพประมงหันมาเป็นผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำแทน เพื่อลดจำนวนการจับสัตว์น้ำในทะเล

นอกจากนี้ควรมีการจัดทำธนาคารอาหารทะเล สำหรับชุมชน ด้วยการร่วมกับชุมชนกำหนดพื้นที่ชายฝั่งเพื่อการอนุรักษ์ และคุ้มครองเพื่อให้เป็นแหล่ง

อาหารสำหรับชุมชน แล้วให้ชุมชนร่วมกันกำหนด
กติกาการใช้ประโยชน์ธนาคารอาหารนั้นร่วมกัน
สำหรับผู้ที่ประสงค์จะทำอาชีพประมงต่อ กระทรวง
เกษตรฯ ควรจัดตั้งกองทุนประมงชายฝั่ง เพื่อเป็นหลัก
ประกันให้กับชาวประมง

ในส่วนของกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมควรเข้าไปส่งเสริมการจัดการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์ ส่งเสริมให้ชุมชนปลูกป่าชายเลนและ
รักษาพื้นที่ป่าที่มีเหลืออยู่ และที่กำลังจะเพิ่มขึ้นมาใน
อนาคต กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ต้องเข้าไปเป็นที่เลี้ยงให้ อบต. จัดทำทางเดิน
ศึกษาธรรมชาติในพื้นที่ป่าชายเลน เพื่อให้ผู้ที่เข้าไป
ท่องเที่ยวได้รับความรู้และความสะดวกในการเรียนรู้

ทั้งนี้ต้องมีการฝึกอบรมชาวบ้านในชุมชนให้
เป็นมัคคุเทศก์ นำนักท่องเที่ยวเดินศึกษาธรรมชาติ
โดยมีชาวบ้านเป็นผู้ให้ความรู้นักท่องเที่ยว เพื่อให้
ชุมชนชายฝั่งมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

บทบาทภาคประชาชน

ชุมชนควรตั้งกฎกติกาการดูแลและการใช้
ประโยชน์จากทรัพยากรอย่างยั่งยืน โดยเปิดโอกาสให้
ทุกคนในชุมชนมีส่วนร่วมในการได้ใช้ประโยชน์อย่างเท่าๆ
กัน เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมในการใช้ทรัพยากร
ขณะเดียวกันก็ต้องให้เกิดสมดุลในธรรมชาติ ด้วยการ
กำหนดพื้นที่อนุรักษ์ไว้ ซึ่งทุกคนต้องเคารพกฎกติกาว่า
ในพื้นที่อนุรักษ์จะต้องไม่มีการทำการประมง จะใช้

ประโยชน์ในพื้นที่อนุรักษ์ได้ก็เฉพาะตามกติกาที่ชุมชน กำหนดขึ้นมาร่วมกันเท่านั้น ซึ่งแต่ละชุมชนอาจมี ขนาดพื้นที่อนุรักษ์ กิจกรรมการอนุรักษ์ และการใช้ ประโยชน์ที่ต่างกันออกไปตามความเหมาะสม ในส่วน ของการกระจายทรัพยากรให้ทุกคนได้ใช้ประโยชน์ อย่างเท่าเทียมกันควรใช้การควบคุมโดยศีลธรรมและ จารีตประเพณี

กลยุทธ์ที่ 5

ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรอย่างสมดุลและ
ยั่งยืน

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และกระทรวง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้องมีการศึกษา ศักยภาพของแหล่งกำเนิด และขีดความสามารถใน การรองรับการใช้พื้นที่เพื่อการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ แล้ว กำหนดเป้าหมายการใช้ประโยชน์เพื่อการผลิตที่ยัง ยั่งยืน โดยต้องทำให้การจับสัตว์น้ำภายในประเทศไม่ มากเกินกว่าที่ท้องทะเลจะผลิตได้ ต่อมาก็ต้องจัดหา มาตรการเพื่อให้เป้าหมายที่กำหนดไว้นำไปสู่การ ปฏิบัติได้จริง

บทบาทภาคประชาชน

ต้องเคารพกฎหมายและระเบียบของทาง ราชการโดยเฉพาะการห้ามจับสัตว์น้ำวัยอ่อน และ

การทำประมงในฤดูปลาวางไข่ เพื่อเปิดโอกาสให้ทะเล
สร้างความสมดุลและสมบูรณ์ในระยะยาว เพื่อให้
ทะเลมีความยั่งยืน มีทรัพยากรให้ชาวประมงจับไปได้
นานๆ อย่างเพียงพอ

กลยุทธ์ที่ 6 กำกับ ดูแล และฟื้นฟูคุณภาพสิ่งแวดล้อม ให้มีความสมดุลและยั่งยืน

บทบาทภาครัฐ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ต้องทำให้สินค้า
ประมงที่ส่งออกจากประเทศไทยเป็นไปตามมาตรฐาน
สุขอนามัยของสากลมากขึ้น ด้วยการดูแลคุณภาพสิ่ง
แวดล้อมในแหล่งน้ำที่ยังมีการผลิตสัตว์น้ำให้เข้าสู่
เกณฑ์มาตรฐาน รวมทั้งควบคุมเครื่องมือประมงเพื่อ
ไม่ให้เป็นเครื่องมือที่ทำลายล้างระบบนิเวศน์ได้ทะเล

ขณะเดียวกันควรมีการฟื้นฟูแหล่งผลิต
ทรัพยากรประมง เพื่อเป็นฐานในการแข่งขันของ
ประเทศ โดยเริ่มได้จากการสำรวจและประกาศพื้นที่
อนุรักษ์ ในบริเวณทะเลที่เป็นแหล่งผลิตสัตว์น้ำ
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ต้อง
เข้าไปให้ความร่วมมือในการฟื้นฟูสภาพแวดล้อม
ทางทะเล เช่น การจัดหาแหล่งปะการังเทียม เพื่อทำ
ให้ กุ้ง หอย ปู ปลา และสัตว์น้ำทะเลชนิดอื่นๆ มีพื้นที่
สำหรับวางไข่ และดูแลตัวอ่อนของตัวเองได้มากขึ้น

บทบาทภาคประชาชน

ปรีกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐในเรื่องของกฎระเบียบและมาตรฐานสากล ที่อาจมีการเปลี่ยนแปลงได้ตลอดตามเงื่อนไขของการเจรจาการค้าระหว่างประเทศพยายามให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการใช้เครื่องมือจับปลาที่เป็นไปตามมาตรฐานสากล เพื่อให้สินค้าประมงที่ส่งออกในนามประเทศไทยถูกตีกลับน้อยลง

ประชาชนต้องรู้อะไร

สิทธิตามกฎหมาย

ประชาชนทุกคนมีสิทธิตามกฎหมายในการเข้ามามีส่วนร่วมจัดการทรัพยากร ทั้งกำหนดการใช้และการอนุรักษ์ โดยมีทั้งสิทธิตามรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศและสิทธิตามพระราชบัญญัติอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

โดยรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2540 มีบทบัญญัติอย่างน้อย 3 มาตราว่าด้วยสิทธิชุมชน โดย 2 มาตราพูดถึงสิทธิชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติคือมาตราที่ 46 และมาตราที่ 56

มาตราที่ 46 ให้การรองรับ “บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม” มีสิทธิในการอนุรักษ์ พื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีส่วนร่วมในการจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 56 กล่าวถึงสิทธิของประชาชนทุกคนที่จะมีส่วนร่วมในการบำรุงรักษาและการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและหลากหลายทางชีวภาพ เพื่อให้ดำรงชีวิตได้อย่างปกติ รวมทั้งให้สิทธิแก่บุคคลในการฟ้องร้องหน่วยงานราชการ และรัฐวิสาหกิจ รวมทั้งราชการส่วนท้องถิ่น เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายด้วย

นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ใน **มาตรา 170** ยังให้สิทธิแก่ประชาชนในการเข้าชื่อร่วมกัน ไม่น้อยกว่า 50,000 รายชื่อ เพื่อร้องต่อประธานรัฐสภาเพื่อให้พิจารณาออกกฎหมายตามที่กำหนด ซึ่งประชาชนสามารถใช้ช่องทางนี้เพื่อขอให้มีการออกกฎหมายเพื่อรองรับการให้ชุมชนเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรทางทะเลที่มากกว่าที่เป็นอยู่ได้ เช่นเดียวกับที่มีการเข้าชื่อกันของประชาชน เพื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติป่าชุมชนต่อรัฐสภาให้พิจารณาผ่านออกมาเป็นกฎหมาย

อย่างไรก็ตาม การใช้สิทธิตามที่รัฐธรรมนูญกำหนดไว้ทั้ง 3 มาตรา อาจมีจุดอ่อนหรือมีอุปสรรคบ้าง เช่นกรณีมาตรา 46 ก็ยังกำหนดว่าการใช้สิทธิต้องเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น

ส่วนการเข้าชื่อเพื่อขอใช้สิทธิตามมาตรา 170 อาจจะใช้เวลานานนับสิบปี ดังนั้นภาคประชาชนจึงอาจใช้กลไกทางกฎหมายฉบับอื่นเป็นตัวขับเคลื่อนได้อีก

นอกเหนือจากรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศแล้ว ยังมี พ.ร.บ.ประมง พ.ศ. 2490 ซึ่งเป็นกฎหมายหลักที่ดูแลการใช้ประโยชน์ทรัพยากรประมงและชายฝั่งทะเล ควบคุมดูแลโดยกรมประมง กฎหมายประมงนับเป็นกฎหมายด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพียงฉบับเดียว ที่เปิดโอกาสให้มีการบังคับใช้กฎหมายได้ตามความพร้อมของท้องถิ่น เช่น การให้อำนาจผู้ว่าราชการจังหวัด ในการกำหนดเขตอนุรักษ์ ดังนั้น ประชาชนอาจใช้วิธีการทำงานร่วมกับจังหวัดในการออกประกาศที่มีความสอดคล้องกับวิถีชีวิตและสภาพแวดล้อมทางทะเลของจังหวัดตนเองได้

ประชาชนทุกคนยังมีสิทธิและหน้าที่ตาม พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 อีกด้วย เช่น สิทธิในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับคุณภาพสิ่งแวดล้อม การได้รับการชดเชยค่าเสียหายหรือค่าทดแทนจากภาครัฐหากได้รับอันตรายจากการแพร่กระจายของมลพิษที่เกิดจากโครงการที่รัฐริเริ่มหรือให้การสนับสนุน พ.ร.บ.ฉบับนี้ยังรองรับสิทธิของประชาชนในการให้ความร่วมมือและช่วยเหลือเจ้าพนักงาน ในการปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

เมื่อเกิดปัญหาทำอย่างไร

ช่องทางร้องเรียนหน่วยงานรัฐ
และขอความช่วยเหลือและคำแนะนำ
จากผู้เชี่ยวชาญ

กรณีที่เกี่ยวข้องกับการบุกรุกป่าชายเลน
สามารถร้องเรียนได้ที่

- สำนักอนุรักษ์ทรัพยากรป่าชายเลน กรม
ทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง สำนักงานใหญ่ใน
กรุงเทพฯ หมายเลขโทรศัพท์ 0-2173-1152
หรือหากพื้นที่เกิดเหตุอยู่ในเขตอุทยานแห่ง
ชาติทางทะเล สามารถประสานงานไปยังกรม
อุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช หมายเลข
โทรศัพท์ 0-2561-4292-3
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม หมายเลข
เลขโทรศัพท์ 0-2278-8400-19

กรณีมลพิษทางทะเล เช่นน้ำเสียจากการทำ
ฟาร์มสัตว์น้ำ น้ำมันรั่วไหลลงทะเล

- กองจัดการคุณภาพน้ำ กรมควบคุมมลพิษ
หมายเลขโทรศัพท์ 0-2298-2199

- **กรมประมง** หมายเลขโทรศัพท์ 0-2562-0523
- **ขอคำปรึกษาการจัดการเหตุการณ์เฉพาะหน้ากรณีน้ำมันรั่วลงทะเลได้ที่ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์** หมายเลขโทรศัพท์ 0-2579-7610

ขอคำปรึกษาด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำและการสร้างความปลอดภัยให้กับอาหารประมง

- **สำนักวิจัยและพัฒนาประมงชายฝั่ง** กรมประมง หมายเลขโทรศัพท์ 0-2561-4759
- **ศูนย์ประสานงานความปลอดภัยด้านอาหารประมง** หมายเลขโทรศัพท์ 0-2579-3079 และ 0-2579-5803 และโทรสาร 0-2579-0940

ขอความช่วยเหลือและคำแนะนำด้านกฎหมาย กรณีถูกละเมิดสิทธิในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามที่ได้รับการรับรองสิทธิตามรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่นๆ ร้องเรียนและขอคำปรึกษา และความช่วยเหลือได้ที่

- **สำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ** หมายเลขโทรศัพท์ 0-2219-2940
- **สภานายความ** แผนกคดีสิ่งแวดล้อม หมายเลขโทรศัพท์ 0-2282-9906

พันธมิตรร่วมปกป้องท้องทะเล

ปัจจุบันมีองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรชาวบ้านจำนวนมากตั้งขึ้นมาเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมกับภาครัฐในการดูแลและจัดการทรัพยากรประมง รวมถึงการรวมกลุ่มกันดำเนินงานด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรทางทะเล ชายฝั่ง และทรัพยากรประมง ท้องถิ่นต่างๆ สามารถติดต่อเพื่อปรึกษา ขอคำแนะนำหรือขอความร่วมมือและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันได้

- **สมาคมขยายต่วน** องค์กรพัฒนาเอกชนที่ตั้งขึ้นมาหลายสิบปี เน้นงานด้านการอนุรักษ์และการใช้ประโยชน์ทรัพยากรทางทะเลและทรัพยากรประมงอย่างยั่งยืน และฟื้นฟูชีวิตชาวประมงพื้นบ้าน

สถานที่ติดต่อ 16/4 ถ.รัชชจันทร์ ต.ทับเที่ยง อ.เมือง จ.ตรัง 92000 โทรศัพท์ 0-7521-9737, 0-7521-4707-8 โทรสาร 0-7521-9327

- **โครงการอนุรักษ์พื้นที่ชุ่มน้ำและชายฝั่งทะเล** เป็นโครงการในสังกัดมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย เน้นการส่งเสริมบทบาทชาวประมงพื้นบ้านให้เข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรประมง และลดการใช้เครื่องมือ

ประมงที่ทำลายล้าง

สำนักงานที่กรุงเทพฯ เลขที่ 251/88-90
อาคารสิริวัฒนาลัย ถ.พหลโยธิน แขวงอนุสาวรีย์ เขต
บางเขน กรุงเทพฯ 10220 โทรศัพท์ 0-2552-2111,
0-2552-2790, 0-2521-3435 โทรสาร 0-2552-6083

สำนักงานปัตตานีเลขที่ 11 ซอย 9 ถ.มะกรูด
ต.ละหารัง อ.เมือง จ.ปัตตานี 94000 โทรศัพท์/โทร
สาร 0-7333-3227

สำนักงานภูเก็ต 0-7639-3457 โทรสาร
0-7639-3458

- **สมาพันธ์ชาวประมงพื้นบ้านภาคใต้** เป็น
เครือข่ายของกลุ่ม องค์กร ชมรมชาวประมงพื้นบ้าน
ในจังหวัดต่างๆ ที่เข้ามาผนึกกำลังกันเพื่อสร้าง
ความเข้มแข็งให้กับขบวนการเคลื่อนไหวเพื่อปกป้อง
ทะเลไทย และปกป้องสิทธิของชาวประมงพื้นบ้าน
ขนาดเล็ก

แหล่งข้อมูลความรู้

อยากรู้เรื่องกฎหมายและระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสถานภาพของทรัพยากรแต่ละชนิด รวมทั้งแจ้งเรื่องร้องเรียน สามารถเข้าไปติดต่อได้ที่

- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เลขที่ 49 ถ.พระราม 6 ซอย 30 พญาไท กรุงเทพฯ 10400 โทรศัพท์ 0-2278-8400-19 หรือคลิกไปที่เว็บไซต์ www.deqp.go.th ซึ่งจะมีที่ติดต่อของสำนักงานในแต่ละจังหวัดไว้ให้ด้วย

- สถาบันการศึกษาต่างๆ ในท้องถิ่นในภาคใต้ ปัจจุบันมักจะมีโครงการการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับทะเลไทย และการส่งเสริมศักยภาพของชาวประมงพื้นบ้านด้วย เช่น **เครือข่ายการพัฒนาสาธารณะภาคใต้** ของสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขภาคใต้ ตั้งอยู่ที่ชั้น 6 อาคารบริหาร คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา 90112 โทรศัพท์ 0-7445-1168 โทรสาร 0-7445-1168

- เว็บไซต์เวทีสิ่งแวดล้อม www.thaienviforum.net สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ข่าวสิ่งแวดล้อม แผนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับประชาชน พ.ศ. 2550-2554) เอกสารวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม และบทความด้านสิ่งแวดล้อม
- เว็บไซต์การจัดลำดับความสำคัญของปัญหาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (www.thaienvimonitor.net/project/project.html)